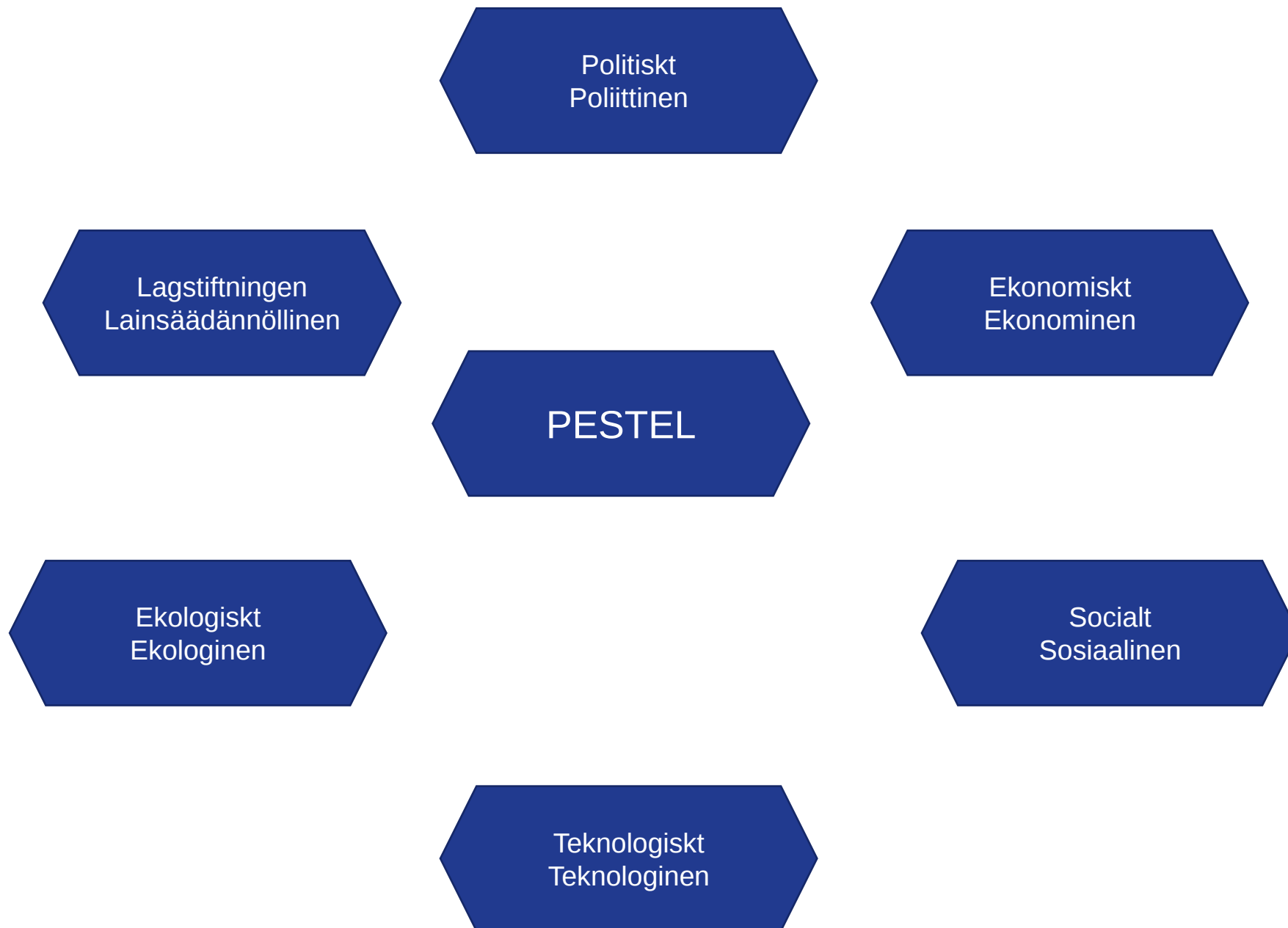

EXTERN OMVÄRLDSANALYS 2026 PESTEL ULKOINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖANALYYSI 2026 PESTEL

Politiskt

Centrala fenomen:

- Stark statlig styrning och finansieringsmodell
- Nationella riktlinjer för social- och hälsovården och spartrycket
- Politiskt beslutsfattande på regional och nationell nivå
- Offentlig diskussion om servicetillgången och –kvaliteten

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- Begränsat självstyre i förhållande till ekonomin och servicestrukturen
- De regionala lösningarna behöver anpassas till de nationella riktlinjerna
- Betydelsen av transparens i och förtroende för beslutsfattandet framhävs

Strategisk observation:

Den politiska verksamhetsmiljön förutsätter **proaktiv påverkan, god beredning och tydlig kommunikation som stöd för beslutsfattandet.**

Ekonomiskt

Centrala fenomen:

- Hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna
- Växande servicebehov i förhållande till finansieringen
- Kostnadstrycket (personal, köptjänster, lokaler)
- Behovet av strukturella reformer

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- Kontinuerligt tryck att effektivisera verksamheten och prioritera tjänsterna
- Bedömning av investeringar ur effektivitetssynvinkel
- Vikten av förebyggande som en ekonomisk tillgång

Strategisk observation:

Den ekonomiska styrningen bör i allt högre grad övergå till ett **effektivitets- och kostnads-nyttotänkande.**

Socialt

Centrala fenomen:

- Åldrande befolkning och försämrad försörjningskvot
- Ökade problem med psykisk hälsa och missbruk
- Ökande skillnader i välbefinnandet
- Tvåspråkighet och regional mångfald
- Ensamhet och minskad gemenskap
- Växande arbetslöshet
- Nedsikningar i den sociala tryggheten

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- Ett växande behov av övergripande och kundorienterade tjänster
- Ett framträdande behov av förebyggande och tidiga stödåtgärder
- Betydelsen av tillgången till service för olika befolkningsgrupper

Strategisk observation:

Den sociala verksamhetsmiljön styr mot **jämlika, flexibla och sektorsövergripande servicestigar.**

Poliittinen

Keskeiset ilmiöt:

- Vahva valtionohjaus ja rahoitusmalli
- valtakunnalliset sote-linjaukset ja säästöpainet
- poliittinen päätöksenteko alue- ja valtakuntatasolla
- julkinen keskustelu palvelujen saatavuudesta ja laadusta

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- Rajallinen itsehallinto suhteessa talouteen ja palvelurakenteeseen
- tarve sopeuttaa alueelliset ratkaisut valtakunnallisiin linjauksiin
- päätöksenteon läpinäkyvyyden ja luottamuksen merkitys korostuu

Strateginen huomio:

Poliittinen toimintaympäristö edellyttää **ennakoivaa vaikuttamista, hyvää valmistelua ja selkeää viestintää päätöksenteon tueksi.**

Ekonominen

Keskeiset ilmiöt:

- Julkisen talouden kestävyysvaje
- kasvavat palvelutarpeet suhteessa rahoitukseen
- Kustannuspaineet (henkilöstö, ostopalvelut, tilat)
- Tarve rakenteellisille uudistuksille

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- Jatkuva paine tehostaa toimintaa ja priorisoida palveluja
- Investointien harkinta vaikuttavuuden näkökulmasta
- Ennaltaehkäisyn merkitys taloudellisena keinona

Strateginen huomio:

Talouden ohjauksen tulee siirtyä yhä vahvemmin **vaikuttavuuteen ja kustannus–hyöty-ajatteluun.**

Sosiaalinen

Keskeiset ilmiöt:

- Väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen
- Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyminen
- Hyvinvointierojen kasvu
- Kaksikielisyys ja alueellinen monimuotoisuus
- Yksinäisyys ja yhteisöllisyyden heikkeneminen
- Kasvava työttömyys
- Sosiaaliturvan leikkaukset

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- Kasvava tarve kokonaisvaltaisille ja asiakaslähtöisille palveluille
- Korostunut tarve ennaltaehkäiseville ja varhaisille tukitoimille
- Palvelujen saavutettavuuden merkitys eri väestöryhmille

Strateginen huomio:

Sosiaalinen toimintaympäristö ohjaa kohti **yhtenvertaisia, joustavia ja monialaisia palvelupolkuja**

Teknologiskt

Centrala fenomen:

- snabb utveckling av digitalisering och artificiell intelligens
- distanstjänster och egenvårdslösningar blir vanligare
- IT-systemens komplexitet och interoperabilitet
- cybersäkerheten blir allt viktigare
- digital marginalisering

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- möjlighet att förbättra servicens tillgänglighet och effektivitet
- krav på ibruktagande av teknologi för personalen
- systemens driftssäkerhet behöver säkerställas

Strategisk observation:

Teknologin ska stödja **servicens kvalitet och personalens arbete**, inte öka belastningen.

Ekologiskt

Centrala fenomen:

- extrema fenomen orsakade av klimatförändringen
- energitillgång och kostnader
- krav på hållbar utveckling i den offentliga verksamheten
- lokalernas och logistikens konsekvenser på miljön

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- beredskap för väder- och energistörningar behövs
- betydelsen av hållbara lösningar i lokaler och upphandlingar
- miljöansvar som en del av den offentliga legitimiteten

Strategisk observation:

Miljöfaktorerna är direkt kopplade till **försörjningsberedskap och kristållighet.**

Lagstiftningen

Centrala fenomen:

- social- och hälsovårdslagstiftningen och lagen om välfärdsområden
- personaldimensionering och skyldigheter
- dataskydd och patientsäkerhet
- språklagstiftning och serviceskyldigheter

Konsekvenser för Österbottens välfärdsområde:

- stark normstyrning av verksamheten
- begränsade möjligheter till flexibilitet i resursanvändningen
- beaktande av tvåspråkigheten i all service

Strategisk observation:

Lagstiftningen skapar ramvillkoren och inom dessa behövs **verksamhetsmässig innovation.**

Teknologinen

Keskeiset ilmiöt:

- digitalisaation ja tekoälyn nopea kehitys
- etäpalvelujen ja omahoitoratkaisujen yleistyminen
- tietojärjestelmien monimutkaisuus ja yhteentoimivuus
- kyberturvallisuuden merkityksen kasvu
- Digisyrjäytyminen

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- mahdollisuus parantaa palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta
- teknologian käyttöönoton vaatimukset henkilöstölle
- tarve varmistaa järjestelmien toimintavarmuus

Strateginen huomio:

Teknologian tulee tukea **palvelujen laatua ja henkilöstön työtä**, ei lisätä kuormitusta.

Ekologinen

Keskeiset ilmiöt:

- ilmastonmuutoksen aiheuttamat ääri-ilmiöt
- energian saatavuus ja kustannukset
- kestävän kehityksen vaatimukset julkisessa toiminnassa
- toimitilojen ja logistiikan ympäristövaikutukset

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- varautumisen tarve sään ja energian häiriöihin
- kestävien ratkaisujen merkitys toimitiloissa ja hankinnoissa
- ympäristövastuu osana julkista legitimizeettiä

Strateginen huomio:

Ympäristötekijät linkittyvät suoraan **huoltovarmuuteen ja kriisinkestävyyteen**.

Lainsäädännöllinen

Keskeiset ilmiöt:

- sote-lainsäädäntö ja hyvinvointialuelaki
- henkilöstömitoitukset ja velvoitteet
- tietosuoja ja potilasturvallisuus
- kielilainsäädäntö ja palveluvelvoitteet

Vaikutukset Pohjanmaan hyvinvointialueelle:

- toiminnan vahva normiohjaus
- rajalliset mahdollisuudet joustaa resurssien käytössä
- kaksikielisyyden huomioiminen kaikissa palveluissa

Strateginen huomio:

Lainsäädäntö luo reunaehdot, joiden sisällä tarvitaan **toiminnallista innovatiivisuutta**.

INTERN OMVÄRLDSANALYS 2025

SISÄINEN

TOIMINTAYMPÄRISTÖANALYYSI 2025

Organisations- och servicestruktur

Nuläge och styrkor:

- ett enhetligt välfärdsområde i hela landskapet
- möjlighet till integrering av bas- och specialistservicen
- erfarenhet av flerproducentmodeller och regionalt samarbete

Utmaningar och utvecklingsbehov:

- splittringen i servicenätet och kostnaderna för lokalerna
- regionala skillnader i tillgången till tjänster
- strukturernas bristande flexibilitet i den föränderliga efterfrågan

Strategisk betydelse:

- Servicestrukturen ska stödja effektivitet och tillgänglighet, inte bara historiska strukturer.

Personal, kompetens och arbetshälsa

Nuläge och styrkor:

- engagerad och yrkeskunnig personal
- stark vård- och expertkompetens
- tvåspråkig serviceförmåga som en del av yrkesskickligheten

Utmaningar och utvecklingsbehov:

- tillgång till personal och pensioneringar
- belastning och utmaningar med arbetshälsan
- kompetensutvecklingens splittring

Strategisk betydelse:

- Personalen är den mest kritiska resursen i välfärdsområdet och samtidigt den största strategiska risken.

Verksamhetsmod eller och processer

Nuläge och styrkor:

- utveckling av sektorsövergripande verksamhetsmodeller
- identifierat behov av förebyggande och kundorienterade tjänster
- god praxis på olika enheter

Utmaningar och utvecklingsbehov:

- verksamhetsmodellernas variation inom området
- processernas komplexitet och överlappningar
- oenhetlighet i kundstigarna

Strategisk betydelse:

Enhetliga, smidiga och effektiva verksamhetsmodeller är en förutsättning för både kvalitet och ekonomihantering.

Ledning och beslutsfattande

Nuläge och styrkor:

- tydlig administrativ konstruktion efter välfärdsområdesreformen
- den strategiska styrningen har identifierats som ett viktigt verktyg
- de politiska och professionella ledningsrollerna har definierats

Utmaningar och utvecklingsbehov:

- förändringsledningens belastning
- rutinerna för ledning genom information utvecklas ännu
- utmaningar att förankra strategin i vardagen

Strategisk betydelse:

Ett gott ledarskap kombinerar strategi, ekonomi och vardagligt arbete.

Ekonomiska resurser och styrning

Nuläge och styrkor:

- statlig finansieringsmodell
- systematisk uppföljning och styrning av ekonomin

Utmaningar och utvecklingsbehov:

- begränsat ekonomiskt spelrum
- behov av strukturella besparingar
- prioritering av investeringar

Strategisk betydelse:

Ekonomisk hållbarhet förutsätter långsiktig och effektivitetsbaserad styrning.

Organisaatio- ja palvelurakenne

Nykytila ja vahvuudet:

- yhtenäinen hyvinvointialue koko maakunnan laajuudella
- Perus- ja erityispalvelujen integroitumisen mahdollisuus
- kokemusta monituottajamalleista ja alueellisesta yhteistyöstä

Haasteet ja kehitystarpeet:

- palveluverkon hajanaisuus ja tilojen kustannukset
- alueelliset erot palvelujen saatavuudessa
- rakenteiden joustamattomuus muuttuvassa kysynnässä

Strateginen merkitys:

- Palvelurakenteen on tuettava vaikuttavuutta ja saavutettavuutta, ei vain historiallisia rakenteita.

Henkilöstö, osaaminen ja työhyvinvointi

Nykytila ja vahvuudet:

- sitoutunut ja ammattitaitoinen henkilöstö
- vahva hoito- ja asiantuntijaosaaminen
- kaksikielinen palvelukyky osana ammattitaitoa

Haasteet ja kehitystarpeet:

- henkilöstön saatavuus ja eläköityminen
- kuormittuneisuus ja työhyvinvoinnin haasteet
- osaamisen kehittämisen hajanaisuus

Strateginen merkitys:

- Henkilöstö on hyvinvointialueen kriittisin voimavara ja samalla suurin strateginen riski.

Toimintamallit ja prosessit

Nykytila ja vahvuudet:

- kehittyviä monialaisia toimintamalleja
- ennaltaehkäisevien ja asiakaslähtöisten palvelujen tunnistettu tarve
- hyviä käytäntöjä eri yksiköissä

Haasteet ja kehitystarpeet:

- toimintamallien vaihtelevuus alueen sisällä
- prosessien monimutkaisuus ja päällekkäisyydet
- asiakaspolkujen katkonaisuus

Strateginen merkitys:

Yhtenäiset, sujuvat ja vaikuttavat toimintamallit ovat edellytys sekä laadulle että talouden hallinnalle.

Johtaminen ja päätöksenteko

Nykytila ja vahvuudet:

- selkeä hallinnollinen rakenne
- hyvinvointialueuudistuksen jälkeen
- strateginen ohjaus tunnistettu keskeiseksi välineeksi

- poliittisen ja ammatillisen johdon roolit määritelty

Haasteet ja kehitystarpeet:

- muutosjohtamisen kuormittavuus
- tiedolla johtamisen käytännöt vielä kehittymässä
- strategian jalkautumisen haasteet arkeen

Strateginen merkitys:

Hyvä johtaminen yhdistää strategian, talouden ja arjen työn.

Taloudelliset resurssit ja ohjaus

Nykytila ja vahvuudet:

- valtionrahoitusmalli
- talouden seuranta ja ohjaus järjestelmällistä

Haasteet ja kehitystarpeet:

- rajallinen liikkumavara taloudessa
- rakenteellisten säästöjen tarve
- investointien priorisointi

Strateginen merkitys:

Taloudellinen kestävyys edellyttää pitkäjänteistä ja vaikuttavuusperusteista ohjausta.